

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci **žalobců: a) B. G., b) nezl. N. T.**, zastoupen zákonnou zástupkyní ad a), oba zastoupeni JUDr. Irenou Strakovou, advokátkou, se sídlem Praha 1, Žitná 45, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 14 Az 20/2005 - 17 ze dne 22. 9. 2005,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.**

Odůvodnění:

Žalobci (dále jen „stěžovatelé“) včas podanou kasační stížností napadají rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 14 Az 20/2005 - 17 ze dne 22. 9. 2005, kterým byla zamítnuta jejich žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM - 3186/VL - 07 - C07 - 2004 ze dne 3. 1. 2005. Tímto rozhodnutím žalovaný rozhodl tak, že se stěžovatelům azyl podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje a že se na něj nevztahuje ani překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Stěžovatelé v kasační stížnosti uplatňují důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a tvrdí, že soud nesprávně posoudil právní otázku v předcházejícím řízení, že skutková podstata, z níž žalovaný při svém rozhodování vycházel, nemá oporu ve spisech a že rozhodnutí

krajského soudu trpí nedostatkem důvodů. Stěžovatelé namítají, že v žalobě napadli rozhodnutí žalovaného v celém rozsahu a namítali porušení některých ustanovení zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, vedle toho rovněž žádali o posouzení své žádosti nejen podle § 12, ale i § 14 zákona o azylu. Krajský soud se však podle jejich názoru s jejich procesními námitkami nevypořádal, z odůvodnění jeho rozsudku není jasné, jaké důkazy byly vzaty v potaz a které z nich hovořily ve prospěch či neprospěch stěžovatelů. Právní i skutkové úvahy krajského soudu jsou podle stěžovatelů tak strohé, že podle nich zakládají neplatnost rozhodnutí. Proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Zároveň požádali o přiznání odkladného účinku své kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že kasační stížnost stěžovatelů považuje za nedůvodnou, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i kasační stížností napadený rozsudek byly vydány v souladu s právními předpisy. Proto i pro účely řízení o kasační stížnosti odkázal žalovaný na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. K námitkám stěžovatelů, že splňují podmínky pro udělení azylu uvedl, že jimi uváděné skutečnosti nejsou azylově relevantní a že se ztotožňuje s právním hodnocením krajského soudu. Neshledal ani důvody k přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Žalovaný navrhl kasační stížnost pro nedůvodnost zamítnout.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zejména zjistil následující: stěžovatelka označená sub a) v záhlaví tohoto rozsudku ve své žádosti o udělení azylu ze dne 1. 11. 2004, kterou podala i za svého nezletilého syna (stěžovatel označený sub b/) uvedla, že je národnosti chalch, že není a nikdy nebyla členkou žádné politické strany, ani jiné organizace, stejně jako její příbuzní. Jako důvod opuštění Mongolska uvedla, že přijela za prací, že měla pracovní vízum a smlouvu. Na území České republiky pracovala až do července 2004, kdy s ní zaměstnavatel ukončil pracovní poměr kvůli jejímu těhotenství. Od té doby na území České republiky podle svého mínění žila nelegálně, a jelikož se nechtěla vrátit do Mongolska a chtěla na území České republiky žít legálně, požádala o azyl. Do Mongolska se nechce vrátit, protože se obává ekonomických potíží, v Mongolsku také nemá kde bydlet. Z obsahu protokolu o pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu na území České republiky ze dne 9. 12. 2004 je zřejmé, že stěžovatelka pouze blíže rozvedla důvody uvedené již v žádosti. Zopakovala jako důvod opuštění Mongolska skutečnost, že získala pracovní povolení v České republice, z Mongolska chtěla plánovaně odejít, protože tam neměla práci a byla v tíživé finanční situaci. Uvedla dále, že v Mongolsku je všeobecně špatná ekonomická situace. Po příjezdu do České republiky v roce 2002 nastoupila do práce, v příštím roce za ní přijel nezletilý syn a posléze i manžel. V roce 2004 však byla údajně propuštěna ze zaměstnání. Byť měla pracovní vízum platné až do roku 2005, požádala přesto o azyl, neboť se domnívala, že jako nezaměstnaná by si musela sama hradit zdravotnickou péči spojenou s porodem. Také se domnívala, že v důsledku ukončení zaměstnání jí platnost pracovního víza automaticky končí, nicméně tuto skutečnost se bála ověřit na cizinecké policii. V době podání žádosti o azyl ale byla přesvědčena, že na území České republiky pobývá nelegálně. Ve správním spisu je vedle výše uvedeného založen materiál označený jako Zpráva o dodržování lidských práv za rok 2003 v Mongolsku Ministerstva zahraničí Spojených států amerických a informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky z průběhu roku 2004 k situaci v Mongolsku, které obsahují informace o situaci v oblasti dodržování lidských práv a o ekonomické situaci v zemi původu stěžovatelů.

Žalovaný ve svém napadeném rozhodnutí ze dne 3. 1. 2005 konstatoval, že stěžovatelka v průběhu správního řízení neuvedla žádné skutečnosti, na základě kterých by bylo možno učinit závěr, že jsou naplněny předpoklady poskytnutí azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, neboť v průběhu řízení o azylu jmenovala jako důvod opuštění vlasti pouze ekonomické důvody, resp. jako důvod žádosti o azyl uvedla rovněž obavy z toho, že bude muset jako nezaměstnaná hradit náklady porodu. Žalovaný konstatoval, že ekonomické důvody, které byly stěžovatelkou uváděny jako prioritní, nejsou důvodem pro dělení azylu. Stejně tak není azylovým důvodem ani snaha o legalizaci pobytu za účelem získání účasti na zdravotním pojištění. Takové jednání označil žalovaný za čistě účelové jednání, které je v rozporu s institutem azylu. Stěžovatelka nespĺňovala podle žalovaného ani zákonné podmínky udělení azylu podle § 13 zákona o azylu. Žalovaný po posouzení osobní situace stěžovatelky a situace v zemi původu neudělil ani humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, neboť neshledal žádný zvláštního zřetele hodný důvod. Co se týče překážek vycestování, žalovaný konstatoval, že při posuzování otázky, zda by stěžovatelka a její syn byli v případě návratu do Mongolska vystaveni ohrožení života nebo svobody z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, se řídil stejnými úvahami jako při posouzení otázky existence azylových důvodů podle § 12 zákona o azylu. S odkazem zejména na obsah výše jmenované zprávy Ministerstva zahraničí Spojených států amerických a Ministerstva zahraničních věcí České republiky žalovaný dovodil, že takové nebezpečí stěžovatelům nehrozí. Stejně tak se zabýval otázkou, zda jim hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu. Ani toto nebezpečí nebylo v případě stěžovatelů, s ohledem na výpovědi stěžovatelky v rámci řízení a na obsah zpráv o situaci v Mongolsku, prokázáno.

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že toto rozhodnutí žalovaného napadli stěžovatelé v celém rozsahu žalobou, v níž namítali, že žalovaný na podkladě shromážděných důkazů nesprávně posoudil skutkový stav věci a na základě toho vydal rozhodnutí, které považují s ohledem na ustanovení zákona o azylu uvedená ve výroku napadeného rozhodnutí za nesprávné. Dále v žalobě uvedli, že byli zemi původu nuceni opustit v důsledku mimořádně tíživých okolností a s vědomím bezvýchodnosti situace. Stěžovatelé posléze uvedli, že jsou si vědomi toho, že důvody, pro něž požádali o azyl, neodpovídají zcela přesně podmínkám stanoveným pro udělení azylu v § 12 zákona o azylu, nicméně proto žádají soud o posouzení možnosti udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, a to s ohledem na jejich tíživou životní situaci. Krajský soud žalobu zamítl s tím, že z obsahu správního spisu vyplynulo, že stěžovatelka uvedla, že vlast opustila za prací – jiné důvody k odchodu neměla. Z toho soud vyvodil závěr, že je zřejmé, že stěžovatelka ani její syn nespĺňují podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu, protože nejsou pronásledováni za uplatňování politických práv a svobod, resp. nemají odůvodněný strach z pronásledování, jak ho vymezuje § 12 zákona o azylu. Dále krajský soud dospěl k závěru, že stěžovatelé nespĺňují ani podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 13 odst. 1 a 2 zákona o azylu, a to proto, že nejsou rodinnými příslušníky azylanta, jemuž byl azyl udělen. Co se týče rozhodnutí žalovaného ve věci neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, krajský soud věc zhodnotil tak, že žalovaný rozhodoval v rámci své vlastní kompetence a svého správního uvážení. Rozsah tohoto uvážení pak soudu nepřísluší přezkoumávat, tím méně pak může soud azyl udělit, jak stěžovatelé požadovali. Soud se rovněž ztotožnil i s hodnocením správního orgánu v otázce existence případných překážek vycestování.

Stěžovatelé jsou osobami oprávněnými k podání kasační stížnosti, neboť byli účastníky řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.) a tuto

kasační stížnost podali včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost shledává Nejvyšší správní soud s ohledem na uplatněný kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. přípustnou. Nejvyšší správní soud za této situace napadený rozsudek krajského soudu v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Pokud stěžovatelé v kasační stížnosti namítají, že se krajský soud nevypořádal s jejich procesními námitkami uvedenými v žalobě a obecně poukazují na strohost rozhodnutí krajského soudu s tím, že v žalobě napadali porušení některých ustanovení správního řádu, nicméně soud se těmito námitkami nezabýval, Nejvyšší správní soud konstatuje, že se s těmito námitkami neztotožňuje. V první řadě je třeba poznamenat, že stěžovatelé v žalobě krajskému soudu neuvedli žádná ustanovení správního řádu, jejichž porušení by namítali, ani neuvedli jedinou konkrétní skutečnost, na níž by pochybení žalovaného ilustrovali. Není tedy jasné, jaké opomenutí krajskému soudu vytýkají. Nejvyšší správní soud považuje za potřebné v této souvislosti zmínit, že soudní řízení správní je ovládáno dispoziční zásadou. Konkrétní výraz tato zásada nalézá v ustanovení § 71 odst. 1 s. ř. s. zejména v tom, že toto ustanovení ukládá žalobci povinnost označit rozsah napadení správního rozhodnutí. Rozsah napadení správního rozhodnutí a uvedení důvodů znamená povinnost žalobce tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonu nebo jinému předpisu, který má charakter předpisu právního a toto tvrzení odůvodnit. Činnost soudu je pak ohraničena rámcem takto vymezeným a soud se musí omezit na zkoumání napadeného rozhodnutí jen v tomto směru, nejde-li ovšem o vady rozhodnutí, způsobující jeho nicotnost, k níž soud musí hledět z povinnosti úřední. Je sice pravdou, že tyto náležitosti žaloby nelze vykládat přemrštěně formalisticky (k tomu je možné odkázat zejména na nález Ústavního soudu ve věci IV. ÚS 406/99), ale i při nejmírnějších požadavcích musí být z žaloby poznatelné, v kterých částech a po jakých stránkách má soud naříkané rozhodnutí zkoumat. Soud není povinen ani oprávněn sám vyhledávat možné nezákonnosti správního aktu (takto již např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 1. 1993, č. j. 6 A 85/92 - 5). Tento nejzákladnější požadavek na obsah žaloby nelze prominout. Žaloba stěžovatelů však ani v nejmenším nespécifikovala, jaká porušení správního řádu má na mysli.

Jediné konkrétnější tvrzení, na základě něhož lze v nějakém rozsahu rozhodnutí žalovaného přezkoumat, je zmínka o tom, že stěžovatelé považují za nesprávné posouzení skutkového stavu žalovaným na základě důkazů, které shromáždil. Opět však nijak nekonkretizují, v čem podle jejich názoru žalovaný pochybil. Vzhledem k tomu, že nijak nezpochybňovali způsob vedení dokazování a nezpochybňovali ani výsledek dokazování, krajský soud se na základě žalobní námítky podle názoru Nejvyššího správního soudu správně omezil pouze na přezkum, zda žalovaný ze zjištěného skutkového stavu vyvodil správný závěr. Své vývody pak podle názoru Nejvyššího správního soudu odůvodnil vzhledem k povaze případu dostatečně. Jestliže ze skutkových zjištění žalovaného v rámci správního řízení jednoznačně vyplývá, že stěžovatelé požádali o azyl výhradně z ekonomických důvodů, resp. ve snaze legalizovat pobyt, jestliže sami v žalobě explicitě uvádějí, že jsou si vědomi, že důvody, pro něž požádali o azyl, neodpovídají podmínkám podle § 12 zákona o azylu, není opravdu zřejmé, v čem by měl být spatřován deficit odůvodnění rozhodnutí krajského soudu, jestliže tento výše uvedené skutkové okolnosti konstatuje a posléze cituje ustanovení § 12, které jako azylové důvody vymezuje prima facie důvody zcela jiné, a na základě toho dospívá k závěru, že žalovaný při posouzení možnosti udělit stěžovatelům azyl podle § 12 nepochybil. Toto odůvodnění rozhodně netrpí nedostatky, jež by rozhodnutí krajského soudu činily nepřezkoumatelným. Totéž platí i o jeho vývodech ohledně neudělení azylu podle § 13 zákona o azylu a nevztažení překážek vycestování na stěžovatele.

Co se týče hodnocení krajského soudu ve věci neudělení azylu humanitárního ve smyslu § 14 zákona o azylu, je třeba mu přisvědčit v tom, že žaloba stěžovatelů obsahuje ve věci humanitárního azylu spíše než žalobní námitku žádost o posouzení možnosti udělit azyl. V tomto ohledu je přílehlavý výrok krajského soudu o tom, že soudu, a to jakémukoliv, azyl udělovat nepřisluší. Co se týče vývodů krajského soudu stran možnosti přezkoumat postup žalovaného při rozhodování o udělení či neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, je třeba přiznat, že krajský soud ve svém odůvodnění možnost soudního přezkumu příliš redukuje. Je pravda, že pokud by stěžovatelé namítli exces správního orgánu při aplikaci správního uvážení předvídaného hypotézou ustanovení § 14 zákona o azylu (což však neučinili), soud by se touto námitkou zabývat musel a rozsah správního uvážení by přezkumu podléhal. Tento přezkum by však byl pouze omezený. Již v rozsudku ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003 (nepublikováno), Nejvyšší správní soud konstatoval, že *„na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).“* Míra správního uvážení správního orgánu je za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele; poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen. To jistě neznamená, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu. Ale zákaz libovůle nelze vykládat na druhou stranu tak, že by byla v konečném důsledku popřena zákonem proponovaná míra možné diskrece. Zákaz libovůle správního orgánu se v případě ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje „pouze“ na to, že je správní orgán povinen provést za účelem rozhodování o udělení či udělení humanitárního azylu dostatečná skutková zjištění. Zde také končí možnost soudního přezkumu. Soud by tedy v žádném případě tak jako tak sám nemohl zkoumat, je-li azylový důvod podle § 14 zákona o azylu dán, nebo dán není. V případě stěžovatelů by tak bylo úkolem soudu pouze přezkoumat, vyšel-li žalovaný z dostatečně zjištěného skutkového stavu. V tomto ohledu Nejvyšší správní soud musí poznamenat, že správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho zemi původu, a to v rámci rozhodování o udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Pokud z takto zjištěné osobní situace sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, nezbylo by soudu než konstatovat, že takové rozhodnutí je v jeho pravomoci. Předmětem pochybností ze strany soudu by se rozhodnutí žalovaného mohlo stát pouze v případě, že by bylo možno hovořit o tom, že nepřiznání humanitárního azylu bylo způsobeno zjevnou libovůlí žalovaného vyplývající z naprosté ignorance skutkových zjištění. Ani tak tomu však podle Nejvyššího správního soudu není. Je třeba totiž poznamenat, že Nejvyšší správní soud již vícekrát konstatoval, že snaha po legalizaci pobytu či ekonomické důvody jsou sice snahou či důvody pochopitelnými, nejedná se však o důvody natolik závažné a naléhavé, aby bez přistoupení dalších okolností zvláštního zřetele hodných mohl být vnímán jako výjimečný, tedy zvláštního zřetele hodný ve smyslu § 14 zákona o azylu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Azs 138/2004 - 44 ze dne 30. 6. 2004 nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Azs 47/2003 - 52 ze dne 21. 1. 2004), a že by neudělení humanitárního azylu z těchto důvodů mohlo být tedy chápáno jako exces ze správního uvážení.

Co se týče námitky stěžovatelů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tedy že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu

ve spisech a je s nimi v rozporu, Nejvyšší správní soud konstatuje, že k této námitce nepřihlédl, neboť je s přihlédnutím k ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřipustná, jelikož jde o tzv. právní novotu, tedy o námitku, kterou stěžovatelé mohli uplatnit již v řízení před soudem, nicméně tak neučinili, ač tak učinit mohli. Ze žaloby, jak bylo zmíněno již výše, je možné dovodit toliko to, že stěžovatelé napadali právní hodnocení skutkového stavu zjištěného žalovaným, nikoliv zjišťování skutkového stavu samotné. I kdyby však Nejvyšší správní soud tuto námitku přijal, in merito by se se stěžovateli rovněž nemohl ztotožnit. Žalovaný v dokazování existence azylových důvodů vyšel z údajů poskytnutých stěžovateli v jejich žádosti o udělení azylu a v protokolu o pohovoru se žadatelem o azyl. Jak již vícekrát Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích konstatoval (např. v rozsudku č. j. 1 Azs 45/2004 - 47 ze dne 16. 5. 2004 či v rozsudku č. j. 1 Azs 22/2004 - 42 ze dne 28. 4. 2004), v případě, že z žádosti o udělení azylu, z protokolu o pohovoru ani z žádné jiné písemnosti nevyplývá, že by žadatel tvrdil některý z důvodů pro udělení azylu, Ministerstvu vnitra nevzniká povinnost provádět dokazování ohledně existence některého z azylových důvodů taxativně vypočtených v § 12 zákona o azylu. To je i případ stěžovatelů. Proces dokazování, jak byl proveden žalovaným, podle názoru Nejvyššího správního soudu žádnými vadami netrpí.

Z výše uvedeného Nejvyšší správní soud vyvodil, že se krajský soud při svém rozhodování stěžovateli namítaných pochybení nedopustil, a dospěl tedy k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Za této procesní situace se Nejvyšší správní soud návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti samostatně nezabýval.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelé neměli ve věci úspěch, proto jim právo na náhradu nákladů nenáleží. To by náleželo žalovanému. Protože však žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné náklady, jež by mu vznikly a jež by překročily náklady jeho běžné administrativní činnosti, ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žalovanému, přestože měl ve věci plný úspěch, se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. července 2006

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu